
Vergaderjaar 2001–2002

21 501-18

Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid

Nr. 156

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2001

Hierbij zend ik u het verslag van de Raad voor de Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 8 oktober jongstleden. Dit verslag zal tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer ter voorbereiding van de Raad voor de Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 3 december aanstaande worden besproken.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. A. F. G. Vermeend

1. Europese Vennootschap

De Raad voor de Werkgelegenheid en sociaal beleid kon instemmen met de voorstellen voor de Europese Vennootschap, te weten: de ontwerp-richtlijn van de Raad tot aanvulling van het statuut van de Europese Vennootschap over de betrokkenheid van werknemers en de ontwerp-verordening van de Raad betreffende het statuut van de Europese Vennootschap. Daarmee wordt het dossier «Europese Vennootschap» na 31 jaar en 63 voorzitterschappen afgerond.

2. Werkgelegenheidspakket najaar 2001 en Kwaliteit van de Arbeid

- a. Voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten voor 2002
- b. Ontwerp van een gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2001
- c. Aanbeveling van de Commissie voor een aanbeveling van de Raad inzake de tenuitvoerlegging van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten

In een eerste oriënterend debat sprak de Raad over het najaarspakket werkgelegenheid waarbij ook werd ingegaan op de ontwikkeling van indicatoren op het terrein van de kwaliteit van de arbeid. De Europese Commissie wees in haar inleiding op de successen die in de afgelopen jaren behaald zijn met de Europese werkgelegenheidsstrategie. De afgelopen 5 jaar zijn in de EU meer dan 10 miljoen nieuwe banen gecreëerd. De Commissaris benadrukte de noodzaak de inspanningen te continueren en wees daarbij op de langdurige werkloosheid, de nog altijd lage participatiegraad van ouderen, vrouwen en allochtonen en de bescheiden resultaten op het gebied van onderwijs en scholing van werkenden. Zij wees erop dat de vooruitzichten voor economische groei en werkgelegenheid verslechterd zijn. Daarnaast pleitte zij ervoor in de volgende Nationale Actieplannen (NAP) voor Werkgelegenheid op meerdere terreinen concrete nationale streefcijfers op te nemen. Ook meldde zij dat zowel in de NAP's als in de kwaliteitsdiscussie meer aandacht moet worden gegeven aan de loon-ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Tenslotte benadrukte zij de rol die de Sociale Partners moeten spelen bij het opstellen en ten uitvoer leggen van de NAP's.

In het Werkgelegenheidscomité (EMCO) werd het najaarspakket positief ontvangen, zo melde de voorzitter het EMCO in zijn mondelinge verslag aan de Raad. Tegelijk benadrukte hij dat het merendeel van de delegaties in dit ambtelijke comité geen behoefte heeft aan het vaststellen van nationale streefcijfers. De lidstaten zouden hierin vrij gelaten moeten worden. Hij wees er ook op dat delegaties problemen hebben met de nieuwe formulering rond gelijke beloning in richtsnoer 17, met name vanwege de veelal bepalende rol van sociale partners op het gebied van de beloning. Tevens was tijdens de bespreking in het Comité duidelijk geworden dat de indicatoren met betrekking tot de kwaliteit van de arbeid, die onderdeel moeten worden van de werkgelegenheidsstrategie, beperkt moeten blijven tot de in Stockholm genoemde onderwerpen. De voorzitter van het EMCO gaf vervolgens een uitgebreid overzicht van de discussie in het EMCO over de kwaliteitsindicatoren.

Daarbij benadrukte hij dat op het terrein van beloning, dynamische indicatoren ontwikkeld moeten worden die de overgang van werkloosheid naar werk, en veranderingen binnen het werk meetbaar maken. Indicatoren die betrekking hebben op deeltijdwerk en verschillende vormen van arbeids-

contracten zullen volgens een meerderheid in het EMCO de vrijwilligheid de mate sociale en rechtsbescherming die aan deze banen is gekoppeld mee moeten laten wegen.

In de discussie die op deze inleidingen volgden, benadrukten alle lidstaten de risico's die mogelijke groeivertragingen brengen voor de werkgelegenheid en de arbeidsmarkten. Mede in het licht van de economische gevolgen van de aanslagen in de VS werd van diverse zijde aangedrongen op het vasthouden van de nu uitgezette en succesvol gebleken beleidskoers met de nadruk op de langere termijn doelstellingen en de modernisering van het arbeidsbestel en sociale stelsels. Een aantal lidstaten benadrukte in dit kader de noodzaak om ondanks de groeivertragingen, te blijven investeren in human capital.

Nederland onderstreepte de noodzaak juist nu in een periode van vertraging, voortvarend en daadkrachtig door te gaan met de modernisering van het sociaal en arbeidsbestel. Vóór alles moeten de doelstellingen rond de verhoging van de participatie worden gerealiseerd.

Richtsnoeren 2002

Het door de Commissie voorgestelde werkgelegenheidspakket werd door de Raad positief ontvangen. Veel lidstaten hadden waardering voor het feit dat het voorstel voor de richtsnoeren 2002 slechts op een zeer beperkt aantal wijzigingen bevatte ten aanzien van de richtsnoeren 2001. Dat bevordert de continuïteit en het ontstaan van een lange termijn strategie. Evenwel noemden verschillende lidstaten nog enkele aandachtspunten voor de werkgelegenheidsstrategie, zoals de mobiliteit van werknemers, industriële herstructurering en daarmee gepaard gaande massaontslagen en de wenselijkheid van een grotere coördinatie tussen economisch, sociaal en financieel beleid.

Het vaststellen van nationale streefcijfers met betrekking tot de arbeidsparticipatie werd door een meerderheid van lidstaten afgewezen.

Betrokkenheid Sociale Partners

Alle lidstaten benadrukten het belang van betrokkenheid van de Sociale Partners bij de werkgelegenheidsstrategie. Tegelijkertijd meldde een aantal lidstaten twijfels te hebben bij de diverse oproepen en voorschriften in de ontwerp-richtsnoeren 2002 gericht aan Sociale Partners. De richtsnoeren zijn immers een instrument ter coördinatie van het beleid van de lidstaten. Dat laat zoals een lidstaat benadrukte, onverlet dat de Sociale Partners zich sterker zouden moeten committeren aan de werkgelegenheidsstrategie. Nederland sloot zich hierbij aan en benadrukte de wenselijkheid van een heldere rolverdeling tussen overheden en sociale partners. Het wees nadrukkelijk op de eigen verantwoordelijkheid van de Sociale partners en achtte het onwenselijk en onmogelijk richtsnoeren af te spreken waaraan de Sociale Partners gebonden zouden zijn.

Indicatoren kwaliteit van de arbeid

In de discussie over de indicatoren met betrekking tot de kwaliteit van de arbeid onderschreef slechts een minderheid van lidstaten de aandacht voor de door de Commissie voorgestelde loonindicator. Verschillende lidstaten wezen in dit verband op de verantwoordelijkheid van de Sociale Partners voor de loonvorming. Nederland onderschreef de aanpak van het EMCO om de overgangen van werkloosheid naar werk en binnen werk te kwantificeren en gaf aan geen behoefte te hebben aan statische indicatoren op dit terrein. Nederland toonde zich bovendien ingenomen met het EMCO voorstel om bij de beoordeling van deeltijdwerk en atypische vormen van arbeid de preferenties van werknemers en de mate van

rechtsbescherming mee te laten wegen. Ook andere lidstaten sloten zich aan bij deze opvatting.

In een reactie wees de Commissie erop overleg te zullen voeren met de Sociale partners over het voorkomen van massaontslagen nu de economie zich zwakker ontwikkelt. E.e.a. zal plaatsvinden binnen de bestaande kaders van concurrentiehandhaving. T.a.v. de indicatoren sprak zij nogmaals de wens uit op alle terreinen te komen tot vaststelling van indicatoren eind 2001, en vroeg nadrukkelijk aandacht voor het element van gelijke beloning in de werkgelegenheidsstrategie.

Het voorzitterschap concludeerde dat verder gewerkt zal worden aan de vaststelling van indicatoren, op een aantal goed afgebakende gebieden, waarvoor aanzetten zijn gegeven in Lissabon en Stockholm en langs de lijnen die nu gekozen zijn door de EMCO.

Permanent Comité voor Arbeidsmarktvaartstukken

Volgend op de bespreking over het werkgelegenheidspakket 2001 voerden de Europese Ministers ook overleg met het Permanent Comité van de Arbeidsmarktvaartstukken (PCA). Het PCA is het periodiek overleg tussen de Raad voor Werkgelegenheid en Sociaal Beleid en vertegenwoordigers van de sociale partners op Europees niveau. Het werkgelegenheidspakket 2001 was ook in dit Comité onderwerp van bespreking. Belangrijkste aandachtspunt in de bespreking was de houdbaarheid van de strategie tegen het licht van de recente ontwikkelingen in de economie. De vertegenwoordigers van werknemers wezen met name op de noodzaak ervoor te zorgen dat in de globale beleidsmix wordt ingespeeld op de situatie na 11 september. Voldoende aandacht zal uit moeten gaan naar preventieve aanpak en de (om)scholing van werkzoekenden. Van werkgeverszijde werd aangegeven dat het beleid gericht op structurele hervormingen op de arbeidsmarkt met name in huidige omstandigheden met kracht geïmplementeerd zou moeten worden, om investeringen en het scheppen van banen aan te moedigen.

Het Belgische Voorzitterschap concludeerde dat bij de deelnemers van het Comité overeenstemming bestond over het feit dat de verbetering van de werkgelegenheidssituatie in 2000 niet tot verslapping van geleverde inspanningen mag leiden. De strategie zal ook voor de toekomst geconsolideerd moeten worden, waarbij door alle actoren op de verschillende niveaus van uitvoering de noodzakelijke inspanningen geleverd moet worden.

4. Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité «Bevordering van fundamentele arbeidsnormen en verbetering van de sociale governance in de context van de globalisering»

Tijdens de lunch van de ministers presenteerde de Commissie haar mededeling over de fundamentele arbeidsnormen. Het document werd in grote lijnen positief ontvangen. Het Voorzitterschap wees op de recente gebeurtenissen die een debat over de sociale gevolgen van globalisering des te noodzakelijker maakten. De mededeling van de Commissie heeft vooral tot doel de bevordering van sociale rechten. Met betrekking tot de relatie WTO-ILO stelde het voorzitterschap dat beide organisaties beter dienen samen te werken en dat er een gestructureerde dialoog dient te komen. De ILO dient echter het voortouw te hebben bij de bevordering van sociale rechten. De Algemene Raad zal op 23 oktober a.s. opnieuw over deze mededeling spreken in het kader van de voorbereiding op de bijeenkomst in Doha.

5. «Gender Mainstreaming» in het EU-Beleid

- a. Genderperspectieven in andere Raadsformaties;
- b. Forum over het aspect «Gelijkheid tussen mannen en vrouwen» van het Europees mediterrane partnerschap
- c. Uitvoering van het actieprogramma van Peking: genderloonverschillen

Het Belgische voorzitterschap deed, mededeling van de voorgenomen activiteiten gedurende de komende maanden. Het wees erop dat de Raad voor de Werkgelegenheid en Sociaal Beleid op 3 december indicatoren zal vaststellen inzake loonongelijkheid van vrouwen en mannen. Met betrekking tot de gender perspectieven in andere raadsformaties melde het Voorzitterschap dat de eindresultaten van de besprekingen op ambtelijk niveau over mainstreaming in ECOFIN Raad en Algemene Raad eveneens op 3 december aan de Raad voor de Werkgelegenheid en Sociaal Beleid en op 4 december aan ECOFIN zal worden voorgelegd. Met betrekking tot het Euro-mediterrane partnership wees zij op de Ministeriële Conferentie die op 6 en 7 november a.s. zal plaatsvinden.

6. Sociale bemiddeling in Europa

Het Belgisch Voorzitterschap deelde een kort document rond, waarin melding wordt gemaakt van een aantal reacties van verschillende lidstaten. In het document wordt benadrukt dat bemiddeling bij grensoverschrijdende arbeidsconflicten uiteraard alleen op vrijwillige basis kan geschieden. Verder noemt het document een aantal terreinen waarop het instrument van sociale bemiddeling een rol kan spelen. Het document noemt onder meer geschillen omtrent de toepassing van de richtlijn met betrekking tot de Europese Ondernemingsraad en herstructurering van ondernemingen die in verschillende lidstaten actief zijn. Bemiddeling zou stappen naar de rechter of interventies van de overheid kunnen voorkomen. Het voorzitterschap zal haar consultaties de komende maanden voortzetten. Een definitief verslag zal aan de Raad van 3 december worden voorgelegd.

7. Coördinatie sociale zekerheid

Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de coördinatie van de sociale zekerheidsstelsels/Parameters voor de modernisering van Verordening nr. 1408/71

In haar inleiding wees het Belgische Voorzitterschap op het belang om onder meer in het licht van het feit dat het EP als medebeslissers, aandringt op spoed en de toetreding van kandidaatlidstaten spoedig politieke keuzes te maken.

Uit de antwoorden van de lidstaten op de vraag naar de wenselijkheid van uitbreiding van de personele werkingsfeer tot onderdanen van derde landen leidde het Voorzitterschap af dat velen hier positief tegenover stonden, maar enkelen dit lieten afhangen van de mogelijke gevolgen en/of het antwoord op de vraag naar de rechtsbasis. Coreper kreeg het mandaat om tot een akkoord over de rechtsbasis te komen. De Europese Commissie bracht in dit verband nog eens de afspraken van «Tampere» in herinnering t.a.v. de positie van legaal binnen de Unie verblijvende onderdanen van derde landen.

De antwoorden op de vraag of gepensioneerde grensarbeiders medische zorg ook in hun voormalig werkland mogen inroepen waren verdeeld. Een aantal lidstaten waaronder Nederland wilde geen verschillen in behandeling tussen grensstreekbewoners laten ontstaan en vond wijziging van de

bestaande regeling niet nodig. Wel kon naar mening van deze groep van lidstaten rekening worden gehouden met bestaande behandelingen. Een aantal andere lidstaten wilde de keuzemogelijkheid wel toestaan. Het Voorzitterschap concludeerde dat Coreper verzocht moest worden een oplossing te vinden en herhaalde dat het EP hier zeer aan hecht.

Ook de antwoorden op de vraag naar toepassing van het werkland-beginsel op werkloze grensarbeiders gaven verdeeldheid te zien. Een groep van lidstaten die het woonlandbeginsel aanhangen – waaronder Nederland – bepleitte uitkering, activering en controle in één hand te houden en een maximale activering te garanderen. Een aantal lidstaten kon het werklandbeginsel wel aanvaarden. Het Voorzitterschap stelde ook hier voor Coreper te belasten met het vinden van een oplossing, waarbij gekeken moest worden naar de aspecten controle, verschillen in de stelsels, financiële lasten en een overgangperiode. Urgentie was geboden.

8. Voorstel voor een besluit van de Raad betreffende het Europees Jaar van personen met een handicap 2003

Het Belgische Voorzitterschap constateerde dat er na opheffing van de Nederlandse reserve nog een tweetal parlementaire reserves resteren. Formele aanvaarding is voorzien tijdens de Raad van 3 december.

9. Ontwerp-resolutie van de Raad over een informatiemaatschappij voor iedereen («e-Insluiting»)

Zonder verdere discussie nam de Raad deze resolutie aan.

10. Bestrijding van armoede en sociale insluiting

Het Belgische Voorzitterschap wees op de recente ontwikkelingen in dit dossier: De lidstaten hebben hun Nationale Actieplannen (NAP) ingeleverd en deze zijn in bilateraal overleg met de Europese Commissie besproken. De Commissie komt zeer binnenkort met het Gezamenlijk Verslag. Het communautaire actieprogramma is in overleg met het EP in september afgerond. Het mandaat dat aan de Raad voor de Werkgelegenheid en Sociaal Beleid is gegeven om indicatoren vast te stellen, moet nu worden ingevuld. Het Belgische Voorzitterschap sprak de hoop uit dat het op de Raad voor de Werkgelegenheid en Sociaal Beleid van 3 december mogelijk zal zijn om de indicatoren in hun geheel te aanvaarden en riep ministers op om het werk in de subgroep Indicatoren nauwkeurig te volgen.

De Voorzitter van het Comité voor de Sociale Bescherming (SPC) gaf in het kort de stand van zaken met betrekking tot de werkzaamheden van het Comité weer en melde dat een akkoord op een 17-tal indicatoren mogelijk lijkt. Acht indicatoren waren van financieel-monetaire aard, vijf hadden betrekking op werkgelegenheid, twee op gezondheid en twee op onderwijs en beroepsopleiding.

De Europese Commissie benadrukte de noodzaak van de beschikbaarheid van indicatoren voor het synthesesrapport ten behoeve van de Europese Raad van Barcelona, maart 2002. De Commissie wees er tevens op dat het onlangs aanvaarde communautaire programma inzake de sociale insluiting bij de ontwikkeling van indicatoren en belangrijke rol kan spelen.

11. Kwaliteit en houdbaarheid van de pensioenen

Het Belgische Voorzitterschap gaf een overzicht van de stand van zaken met betrekking tot de uitwerking van de opdrachten van de Europese Raad van Stockholm en Göthenborg. Het Voorzitterschap memoreerde het mandaat dat de Europese Raad van Göthenborg inzake de ontwikkeling

van een werkmethode en van doelstellingen op het terrein van pensioenen had gegeven en wees op de gevoeligheden bij de behandeling van dit onderwerp die voortkomen uit het feit dat pensioenen tot de nationale bevoegdheden behoren en zullen blijven behoren. De methode van open coördinatie dient daarmee rekening houdend een licht proces te zijn. Het Voorzitterschap wees er met nadruk op dat in Göthenborg geen mandaat was verleend om indicatoren vast te stellen, dat zal later moeten gebeuren.

De voorzitter van het SPC zette de stand van zaken van de werkzaamheden uiteen. Het SPC zal naar verwachting een kort document produceren, dat zich puur en alleen zal richten op het gegeven mandaat, dwz. de ontwikkeling van een werkmethode, inclusief kalender, alsmede de vaststelling van doelstellingen. Hij wees erop dat het geheel in samenwerking met het Comité voor de Economische Politiek (EPC) dient te gebeuren. Kort schetste hij vervolgens de punten die binnen SPC en in het overleg met EPC, nog punt van discussie zijn. Het gaat hier met name om de kalender (de datum waarop lidstaten Nationale Actieplannen klaar zouden moeten hebben), de formulering van de doelstellingen en met name de vraag of het mogelijk is om termen als «een adequaat pensioen» verder te concretiseren. In het overleg met EPC kwamen uiteraard de vragen m.b.t. financiële houdbaarheid en de relatie tot overheidsfinanciën aan de orde. De Europese Commissie sprak de hoop uit dat de werkzaamheden worden afgerond op een tijdstip dat opnemings in de Globale Richtsnoeren voor het Economisch Beleid voor het jaar 2003 mogelijk wordt.

12. Resultaten van conferenties en studiebijeenkomsten

– Informatie van het voorzitterschap

Het Belgische Voorzitterschap achtte behandeling van dit agendapunt niet noodzakelijk omdat bij vorige agendapunten reeds melding was gemaakt van conferenties en dergelijke.

13. Diversen

Presentatie van het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 83/477/EEG van de Raad betreffende de bescherming van werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest op het werk door de Europese Commissie vond plaats via het verspreiden van een korte schriftelijke notitie.